

Ο θρύλος της Ρήγαινας στα κατεχόμενα μέρη μας

Στο Τρίκωμο διηγούνταν ότι κατά τη διάρκεια της πολιορκίας της Αμμοχώστου από τους Τούρκους το 1571, οι δούλοι της Ρήγαινας κατέβαζαν το θησαυρό της από το κάστρο της Καντάρας φορτωμένο σε δώδεκα υποζύγια. Όταν όμως άκουσαν ότι έπεσε η Αμμόχωστος, έθαψαν το θησαυρό κι από τότε παρέμεινε χαμένος. Στην Καρπασία, ανάμεσα στα χωριά Αγίος Συμεών κι Ελυσίς σώζεται το μεγαλύτερο ίσως και εντυπωσιακότερο ταφικό μνημείο της Κύπρου. Πρόκειται για ολόκληρες αίθουσες λαξευμένες ψηλά στον απότομο βράχο. Το μνημείο αυτό επιδεικνυόταν από τους κατοίκους της περιοχής στους Ευρωπαίους περιηγητές, τουλάχιστον από τον 19ο αιώνα. Ο Άγγλος αρχαιολόγος Χόγκαρθ είχε σχεδιάσει και μια κάτοψη του μνημείου αυτού.

Πρόκειται για το μνημείο που ανακαλύφθηκε ξανά πρόσφατα και προβλήθηκε από το κρατικό κανάλι. Οι ντόπιοι λοιπόν ονόμαζαν το μνημείο αυτό Κάστρος του Αι Συμεού ή της Ελυσίς και θεωρούσαν ότι ήταν το θερινό ανάκτορο της Ρήγαινας: εκεί έμενε με το στρατό της κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στη Λευκωσία, έξω από την πύλη της Κερύνειας που βρίσκεται στο κατεχόμενο μέρος της πόλης, επιδείκνυαν τα όπλα της Ρήγαινας τη λίγγρα και το λιγγρί τα οποία είχε ρίξει από τα εκατόν της σπίτια δηλαδή από τα κάστρα της οροσειράς του Πενταδακτύλου. Πρόκειται στην ουσία για δυο μαρμαρίνους κίονες που συνδέθηκαν κι αυτοί με την πανταχού παρούσα στο νησί Ρήγαινα.

Ναοί της Αμμοχώστου

Ο πιο γνωστός ναός της Αμμοχώστου είναι ο ναός του Αγίου Νικολάου, ο οποίος έχει το ίδιο αρχιτεκτονικό σχέδιο με ναό της Γαλλίας. Ο ναός των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου

κτίστηκε από ένα πλούσιο Νεστοριανό έμπορο από τον τζίρο των εμπορευμάτων του. Στο ναό υπάρχουν ανάγλυφα караβάκια τα οποία αποτελούν τάματα ναυτικών. Ο Άγιος Γεώργιος Εξορινός, κτίστηκε από ένα Νεστοριανό και μετά έγινε ο αγαπημένος ναός των Αμμοχωστιανών.

Ο ναός της Αγίας Ζώνης ήταν γραφικός, με ωραίο σαν δαντέλα καμπαναριό και πολύ πάντα εκκλησίασμα, αφού βρισκόταν σε μια πυκνοκατοικημένη ενορία.

Στο κούφωμα ενός βράχου στη μέση της εκκλησίας βρισκόταν το εικόνισμα της Αγίας Ζώνης. Κατέβαινες δυο σκαλάκια για να προσκυνήσεις την ασημοκάπνιστη εικόνα που είχε σωρό από αφιερώματα από γυναίκες που δεν έκαναν παιδιά. Σ' ένα κουτί, η Αγία της Ζώνης προσκύνημα για όλους. Ο ιερέας έκανε την παράκληση, ύστερα άνοιξε το κουτί και η γυναίκα που το ζητούσε έβαζε τη ζώνη στη μέση της. Στο ναό έρχονταν γυναίκες από διάφορα μέρη της Κύπρου.

Αργότερα η εκκλησία μεγάλωσε, έγινε διπλάσια, δίχωρη, αλλά ο βράχος έμεινε στη μέση, με ένα καντήλι να ανάβει νύκτα και μέρα στη χάρη της Παναγίας. Στην αυλή της Αγίας Ζώνης βρισκόταν ο τάφος του Χατζηπέτρου Παπαγεωργίου, του πρώτου που έ-

φερε «μπόλια» γιαφίτικης πορτοκαλιάς στην πόλη. Πολύ κοντά στην εκκλησία το πρώτο σχολείο, το Αρρεναγωγείο, όπου στεγάζονταν αργότερα οι πρώτες τάξεις του γυμνασίου. Στα μεταγενέστερα χρόνια ήταν αποθήκες της Σχολικής Εφορείας. Στην Αγία Ζώνη οι Αμμοχωστιανοί εκκλησιάζονταν τη Δευτέρα το πρωί.

Άγιος Μέμνονας

Στο ομώνυμο προάστειο της Αμμοχώστου υπάρχει ναός αφιερωμένος στον Άγιο Μέμνονα τουρκοκρατούμενος από το 1974. Ο ναός κτίστηκε πιθανόν από κάποιο μοναχό ή από Μικρασιάτες πρόσφυγες, αφού όπως αναφέρει ένα από τα τροπάρια της γιορτής του στην Κύπρο ήρθε «πρόσφυγας». Στη θέση του κτίστηκε αργότερα μεγαλύτερος ναός από τον Αμμοχωστιανό Χατζηπετρή. Αρχιτέκτονας του νέου ναού που έκτισε ο Χατζηπετρή ήταν ο ίδιος που σχεδίασε το ναό της Παναγίας στη Λύση. Σήμερα ο ναός είναι αποθήκη πυρομαχικών. Το προάστειο αναπτύχθηκε γύρω από το ναό του Αγίου Μέμνονα μετά

το 1571 όταν οι Τούρκοι κατακτητές έδιωξαν τους Έλληνες κατοίκους από μέσα στην εντός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου. Πριν από το 1974 η μνήμη του γιορταζόταν την Κυριακή των Βαίων επειδή συνήθως συνέπιπτε με το Πάσχα ή τη Μεγάλη Βδομάδα.

Τώρα στην προσφυγιά, η μνήμη του γιορτάζεται μετά το Πάσχα στο ναό του Αποστόλου Βαρνάβα στον προσφυγικό συνοικισμό Άγιο Ιωάννης. Ο συναξαριστής του Αγίου Μέμνονα αναφέρει και τρία θαύματα του: α. κάποτε είχε πέσει επιδημία ακρίδων στην Κύπρο. Οι κάτοικοι επικαλούνταν τις πρεσβείες του Αγίου Μέμνονα. Μόνο με την επίκληση του οι ακρίδες φυγαδεύονταν.

β. Άνθρωποι που κινδύνευαν να βουλιάξουν σώθηκαν από το ναυάγιο με την επίκληση του ονόματος του.

γ. Σε τόπο άλυδρο με την προσευχή του Αγίου Μέμνονα ανέβλυσε νερό.

Πηγές:

*Εφημερίδα «Φιλελεύθερος»
Κλαίρης Αγγελίδου «ο δρόμος»
Προφορικές μαρτυρίες*

